

Womhaj Bóh!

Cyklo 37.
16. sept.

Četnik 10.
1900.

Szerbiske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Esmolerjez knihicziščezetni w Budyschinje a su tam dostacž sa šchwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

14. njedzela po śwj. Trojizy.

Gal. 5, 16.

„Ja praju pak: Rhodźće w Duchu.“

Rhodźće w Duchu; to je prawe křesćijanste rhodźenje. Što pak reka: po Duchu rhodźić? Někotři maja za to, so je to: dobre počinki wopokasacž. To drje je wěrnó, ale nješmě so šapomnicž, so dobrych počinkow ničto nima, křiba so so njeje i nowa narodzil i wodu a i Duchom. Šdžež Boži Duch přjedy njeje naš k pokuće a k wěrje rozšwětlil, tam dobrych počinkow nimamy. Šrudna wěz je w požadanju čžela pšhecziwo Duchej. Wšchědnje to šami na šebi widzimy. Požada šwětna lubošć pšhecziwo Božej lubošći, hordošć pšhecziwo poniznošći, nahrabnošć pšhecziwo šmilnošći, nješćeršnošć pšhecziwo šćeršnošći. Ach, my hubjeni ludžo, što naš wumóže? Budžmy štrošćtni. Ššwjaty Duch, nam daty w křečenizy, a pšczo i nowa daty tym, kiž njeješkeho Wótza wo njeho prošča, pomha nam móznje. Wón je šlota wotežka, kotraž naš pšczo wotdžeržuje, so nječini-my, štož my chzemy a štož nješměmy; wóna je ščit, kiž naš šakituje pšhecziwo žehliwym šhipam šleho požadanja; wón je mecz, kotryž naš k dohčžu wodži pšhecziwo wšchemu nowemu nadbėhowanju. Prošće wo šwjateho Ducha, mozuježe so jeho we wěrje a rhodźće w nim: dha njebudžecže po žadošći čžela čžinicž.

Krařna šwoboda wščať kiwa tym, kiž wot Ducha so wješć dadža. Šeli so pak wař tón Duch wjedže, dha

nješće wy pod šakonjom. Boži Duch wumóže wot bojošće pšcestupjeneho šakonja. „Poklaty je kóždy, kiž njewołanje we wščitkim tym, štož piřane je w knihach šakonja, so by wón to čžiniť“ (Gal. 3, 10), praji Bože šłowo. Štož pak so wot Ducha wješć da, tón nječini po šakonju jenož nuřowany, ale rad lubje. Boži Duch je jemu šakon do wole šapiřať; wón njewołaje hinať, hacž rad po nim čžinicž. A w tajkim čžlowjeku šrawja potom měšto žalošnych šłošćow, wot šwj. Pawola w 20. a 21. šćtucžy mjenowaných, rjane a lubošne plody Ducha: lubošć, wješćošć, měr, šćerpliwošć, lubošnocž, dobročžiwošć, wěra, čžichošć, póžčiwošć. Ničto njeje, kiž tele plody křwalil njeby. Ale křwalicž njeje došć. Bože kraleštwó njewołšteji w šłowach, ale w mozy. Ššami chzemy je w šebi a na šebi šrawicž dacž pošlušni tam-nemu šnjšowemu napominanju: Daježe wařče šwětko šwěćicž pšched ludžimi, so bychu wařče dobre šćutki widželi a wařcheho Wótza w njeješćach křwalili.

Šeneje wězy pšchede wšchěm je nam k temu trjeba: Daježe nam na škřštuřa hladacž, kaž šwj. Pawol na njeho hladašče, jako tele rjane šłowa piřašče. „Kotřiz škřštuřej pšćišluščeja“, praji wón na pošledku w šwj. epistolii, „šćizuju šwoje čželo i šłšćtami a žadošćemi“. Šrěčeje je so wón wotrjeknyť, škřštuřej pšćišlušča wón a jeho wobšedžěšćtwó je wón. To tež nam pšćisteji, so bychmy šwjaty lud byli, kiž je šam jeho a so šwěru džerži k dobrým šćutkam a pščeš to pšćipowjedat dobre počinki teho, kiž je naš powolať i čžemnošće k šwojemu

niczo jeha njepohnu, so by s Kananejskeho kraja wuschol; we wšchém pať dokonja so jeniczy Boža rada. S dobom pať sjev, Abraham s tym swoju ponižnosć a mernosć, so so, najebacž tehoi so je nanowy bratr, Lotowy bratr mjenuje, a jemu wolicž da.

(Potracžowanje.)

Wjeřna wójstka tħronika s lęta 1870.

(Potracžowanje.)

Pręnja bitwa.

Zyle wójsto njepšchecželow wobstejesche s württembergiskeho stabškeho offizjera, hrabje Zeppelina, s tħjoch badenskich offizjerow a je sħtħrjoch dragunarjow. Jim bęsche so nadawł stajł, pšches Lauterburg do Elřaša jęchacž, so bychu nashonili, hacž řu so tam hižo wjetřche njepšchecželiske wójstka nahromadžile. Woni bęchu so sbožownje pšches Sulz, Wörth a Frösħweiler dobywali a bęchu potom po lębných pucžach tak dalofo dojęchali, so mōžachu zyłu železnizu wot Gundershofena hacž do Niederbronna a wulki džěl Elřaškeje krajiny pšchegladacž.

Hacž bęchu hižo řwój Josuowy a Kalebowy nadawł dopjelnili, abo hacž chzħchu jón halke dopjelnicž, wo tym — s dobrými pšchicžinami — nashcha tħronika mjelcži. Sħtož pať je řo na tamnym řamotnym, s wulkimi lęřami wobdatym, mjes wřami Ebersbach, Gundershofen a Reichshofen lęžazym Schirlendworje řtalo, dyrbi řo nashchim potomnikam řdžěllicž.

Bęchu do tuteho dwora řawróčžili, bęchu řwoje řonje do hródže domjedli a napizowali, chzħchu tež trožku wotpocžowacž wot dalořkeho jęchanja a hižo pruisotachu pjećene jeja w pónowi a męjachu hłódnym wojakam derje řeřłodžecž na zufej franzowskej řemi, duž ģara nastanje zyly hořtwjeřski regiment pšchicžehnje, zyly dwór je wobdaty řħto nětko? Može a widlicžki padnu jim s rukow, mjecže řlecža s nōžnjow, řkocža je řřtwy a řřhowaju řo řady řwojich řoni — řo řělł a franzowski podwysħt padnje — řařo řo řělł a řělł — leutenant Winsloě řo na řmjercž řrani, druřy padnu — něotre mješřħiny řadwelowaneho wojowanja; ale pšchemōž je dobyła; dwaj offizjera a dwaj dragunarje řu jecži; Winsloě řo wukrwami, ale hrabja Zeppelin a dwaj dragunarje twóchħychu. Zyly regiment řo wróčži a pšchicžehnje wjecžor s powřħitkownej radořču do Niederbronna. W řariřu řwjecžesche řo s illuminaziju wulka bataille du Schirlenhof. A tež pola nař w Frösħweileru bęsche wulka radořč, jako řo nashchi dobywarjo wróčžichu. Wjeřelocž bęsche tak wulka, a řahorjenocž tak powřħitkowna, so řo nashchi dobri ludžo njemōžachu dořč naprašchowacž, dodžiwacž, dořħwalicž, a tež nashchi wojazy njemōžachu dořč jęscž a picž a powjedacž hacž do cžęmneje nožy. řako dobyčęřiske řnamjo bęchu řrótku řělbu jęřdných řobu pšħinjeřli, řotraž ma řo jako węcžny pomnik w řřřwi řhowacž. řak bu tola tuta řělba wobdžiwana a wukřwalena!

řrabja Zeppelin je pjećza na řonju morjeneho franzowskeho podwysħka twóchħył a řo řrótki cžař po wulkej bitwje do Schirlendwora wróčžil, so by řwoju worcžijnu řaplacžil. Hacž temu tak je, wón řam najlępje wę, pšħetož je hiřħcže řiwy, a hdyž to tež jako ponižny řnjes do řwęta njetrubi, řwęť to tola junu řhoni. — řa řóždy pad je wón řħrobly jęřdny; pšħetož jeha jęchanje do Elřaša wřnamjeni niz jenož dobru řnajomnosć nashcheje krajiny, ale tež řazpřiwanje řmjercže, řiž dyrbi tež njepšchecžel wobdžiwacž. řo bitwje je wón potom na řwojim cžornaku dale pšches Elřařku jęchal, njedaloko nashcheje wřy jęchascche po lębných pucžach. A jako teħdom wjecžor na pařtwiřħcžach mjes wřomaj řähweiler a Linienhausen Wendlinge řętr kruwy pařesche, pšħindže na dobo džiwny muž, řiž tola řadny řranzowřa byčž njemōžesche, řpřóžneho řonja řa řobu wjedžo, a prařesche řo, hacž njemōže řuř mloka dořtacž. — Duž pohladny Wendlinge řętr je řróželemi na njeha . . . „řaj, chzħł řam rady něřħto mloka dacž, hdy bych ģornž męł, so mōhł dejeć.“ „řemu mōžu pomħacž“, džesche zufeřnik a wucžeže řožanu węž s řapřy, do řotrejč mōžesche dejeć a s njeha picž. řętko dyrbjesche Wendlinge řętr dejeć; a mloko zufeřmu řnjesej řařnje řeřłodža, duž dyrbjesche řętr hiřħcže junu dejeć. řotom da nastrožanemu řruwarjej toleř a praři jemu dořny wjecžor. řo řta řo wřħitko mjes tym, so nimale 300 řrocžel dale franzowszy jęřdni nimo jęchachu a wřħitřħ řruřow w lęřu řakřiwachu a řo tola do lęřa njewęřichu, řich řnicžicž.

řrabja Zeppelin pať je dale cžahnył a je wjecžor do řunřħhala pšħiřħol a tam pola wulkeho řętra dwę řħřleřzy

cžęřwjeneho wina wupřł, za řotrejč je 10 řrankow řaplacžil. A na druři džęř bęřche hižo řařo pola němřskeho wójřta s wazħnymi powjescžemi a nashonjenjemi. Wendlinge řętr pať njeha tutón wjecžor a tute dejenje do řožaneje cžęřpawny řabył — hacž na marach lęžesche.

řontwa řa dragunarjemi.

Bęřħtaj, řaž řym hižo prařił, dwaj dragunarje cžęłkoj a bęřħtaj w lęřu ģospodu přtaloj a namakaloj, mjes tym so męjęřħtaj jeju pšħecželej řady murjow Niederbronskeho řařtwu cžiche myřle. ředny bęřche na nořy ranjeny a teho dla řa njeha cžęřanje pšches cžęřnje a řħaly węcže řadny řort njebę. řutaj dyrbjesħtaj bōřny řħonicž, řħto Elřařzy řamōža, hdyž řo wo tym jedna, wótžny řraj wot barbarow wumōž. řōřny řo powjedascche, řo řo hiřħcže něřotři řruřzy w lęřu řhowajo, a ģłaj, nashħ hořtwjeřski regiment w Niederbronnje mōžesche řjes teho męřnje řpacž, ale řurja w Sauerhofenje wjazy njemōžachu. řaj, Sauerhofen, to njeha řana wřħędna wjeř! Sħtož ju řnaje, řon wę, so řu w njeh wubjerni duřhojo, řilosořojo, pęřnjeryjo, wōřębję pať wubjerni wótčžinzojo, řiž nihdže řwojeha řunjecža nimaja! řuj! hdyž cži na blido s pjařčemi řija a řo ģotuja, řwęť džěllicž!! — řak řrořumiřħ, so w Sauerhofenje wjazy w nozy řpacž njemōžachu, doniž tamni řadławi pacholojo njebudža řajecži a řnicženi. řeha dla bu wobřamřnjene, so maja wřħitřzy muřwojo do lęřa cžahnyčž a řanditow řiwých abo morwých do Sauerhofena pšħinjesč.

řajři bęřche to wulki džęř řa tutu wjeř! řuta řahorjenocž! řute řřmanje a řlecže! řute řazpřiwanje řmjercže! Sħřoda, so jenož dwaj abo řři řta řruřow w lęřu lęža. řwęcera njehřu ani jenicžkeho řajeli. džęřħa by řóždy dwanačže moril. — Sħřo pať ma tutón wójřski cžah nawjedowacž? Sħřto dołho prařħecž? řłajecže tam na bęlym řonju ģněwneho řomandanta, řak wón elegantnje řcžeřany a řdraščeny pod wofřami nashħich řnjeni tam a řem jęcha, so jenož tak řħřę lętajo. řa řam řwoje cžęřne řłowo, so wón hiřħcže do přęnjeje bitwy cžęřnje. řaj, a tam jeha adjutant na řřehotazym řonju (jeha řmjeno řym řabył, ale to ničzo njeshħodži), wón je wojak, řamo podwysħt, byl — jeha s řřla na ģłōřu řpōřnajesč, a řruřzy budža jeha řpōřnacž na řłutřach — řak wón, w řóždej ruzy řistolu, w ģowřjazej cžřjódže řřej: „řdže woni řu? řdže řu? řdže řu? Allons enfants de la patrie!“ a lud řřej řobu . . . řłajecže, řak ludowe wójřko řahorjene s řělłami, nožemi, řožami, řypami, řynowħymi widłami, řolřkami atd. po řrōřach wofłoko cžaha a wřħitřkim njepšchecželam řmjercž a řnicženje pšħiřħaha. řenož jedny tam najđala řteji, nashħ mudry řęřar řo jim řmęje a bōřbota do řwojeje brody: „ř, řħto męł řuta, řajře řwęřjata řutacž!“ řle wón tola wřħelake řęřarřtwu a nože řobu wōřmje a jęcha pomakř řobu do wójřny, ale řa wójřkom.

(Potracžowanje.)

řřħelake s blřřka a s dalořa.

— řřħħodnu njedželu řmęje řo přęnje řęřbřke řemřħenje w nowej řřħiřnej řřřwi w Draždžanach. řpowjednu wucžbu řmęje řnjes řarar řřħiřan s řodžija a přędowanje řnjes řarar řęčęř řakub s řęjřwacžidla. řak řłyřħimy, chzedža tež řserbja s řužizy tam dojeć, so bychu přħi přęnim řemřħenju w řřħiřnej řřřwi, s řožej pomořu řařo natwarjenej, pōđla byčž mōhli a řębi přħi tym řařny řoži dom wobħladali. řutwar je woprawdže řařny a wulřotny.

— řłowna řonferenza wucžerjow řudħřkeho wofřęřa męjęřche řo řańđženy řħřwóřł.

— ř řħōnbachu męjęřche řo řustav-řdolřřki řwjedžęř. řřwjedžęřřta řolleřta je řo cžęřkej wōřadže řłořterřrab pšħidžělila. řona je jena s řřch wōřadom, hdyž řo w řańđžęřnym lęčže ewanģelřke řhibanje najpřjedny pofařa.

— ře řittęendorřje řwjecžesche řo řańđžęnu njedželu bibliřřki řwjedžęř. řřędowanje męjęřche ř. řuperintendent řařa s řulkeho řajna na řalořku řan. 5, 37—40, prařħenje wulořuju: „řdny mamy w řwjatym řřřmje węcžne řiwjenje?“ 1. řdny njehřmy jenož řwonřownje se řwjatym řřřmom řnacži, ale řože řłowo we wutrobje nořħmy. 2. řdny niz jenož w řřřmje přtamy, ale w nim wolanje řłótza ř řřnyej řłyřħimy.

— ř řralowzy (řōnięsbergu) je řo w tu řřwřlu ģłowna řřromadžiřna řustav-řdolřřkeho řowarřtwu wotmęla. ře wřħęř řōřow nashcheho wótžneho řraja řu řo pšħecželjo nashcheje droheje ewanģelřkeje řřřwje řeřħli. řřromadžiřna pōřla pōřrowjazy tele-

gram na khezora. Blizjchu rosprawu wo shromadzijnje podamy ja tydzen.

N a s y m a .

Eso kloczi hizu najymnje
Na plodach bohate!
Duz wozucz khwalba, wjezele
A czucze dzakowne.

Plaj, kak ho blyshczzi jahroda
Se hadom liczkatym,
Ta hal'ja s plodom shibnjena
„Pój!“ woła, „pój, tu hym!“

Tez worjedy, bós, pjenk winowy,
Schtoz móza, pschinjebu,
Lěz dawa hriby, jahody,
Dat plódmu rybiczku.

Pschatr, pinza, lubja poj'daja,
Schto pola darjachu,
Kaz zalka bérny seplodza —
Khléb khudnych ludzi hu.

Njedy khwali rjane nalécze,
Schtoz kwétku lubo ma,
Wly posbėhajmy najymje
Kiz plód na blido da!

Njedzelske dzelo.

Wly hmy namutki, so je wschedne dzelo njedzelu jakajane, so hu jenož skutki lubosce a nusy dowolene. Schtoz hu skutki lubosce, je nam nasch sbóznik w swojim semskim žiwjenju husto pokasal, hdyž wón khorych hojesche; to nam tež hwjatny Jakub w swojim listce prajil: „To je czista a njesmasana Boža služba: k hrotam a k wudowam w jich nusy pohladacz.“ Ale schto hu nusne skutki? Njemjeklunik, kotryž njedzelu dzela, so by nusowazeho wotebjerarja spojozil, bebi myšli, so je to nusne dzelo. Natar, kotryž njedzelu pschi hrozazym njewjedrje swoje hyno abo žito do kucheho khowa, bebi myšli, so je to nusne dzelo. Roboczjan, kotryž, dokelz je schěcz wschednych dnjow ja swojeho Anjesa dzelacz dyrbial, njedzelu swoju rolu dzela, bebi myšli, so je to nusne dzelo. Ale njeda ho na to waschnje s tym kamym prawym kóžde njedzelske dzelo, hdyž je nekaf nusne, samolwicz. Ale hdyže wostanje potom hischcze Boža kasnja?

Se schto, kiz móhl rosčudzić, schto je nusne dzelo a njedzelu dowolene. Wěscze tajki je a to njeje žadny mjenšchi hacž Boži hyn kam, kiz nam tež wo druhich kasnjach najlěpsche wukladowanje da. Wón ho prascha (Luf. 14, 5.): „Schto je mjes wami, hdy by jemu wošol abo wol do studnje padnyl, so by wón jeho na měsce njewuczahnyl kabatny džen. Sow jedna ho wo žiwjenje a byrnjež by žiwjenje skoczecza bylo. Chyž-li jow hacž na drugi džen czafacz, by skoczio s czwilemi kónz wsalo. Teho dla je to nusny skutk a dowoleny, haj, pschikasany, skoczeczu žiwjenje sdžeržecz. Schto je po tajkim nusny skutk? To je tajki, pola kotrehož ho wo žiwjenje jedna, njedy je to žiwjenje człowjeka abo skoczecza. Pschi khorošczi a strachocze, pschi wódněj a wóhnjowej nusy tež njedzelu pomhacz je dowoleny a nusny skutk, haj, pschi tym skutk lubosce. (Luf. 6, 9.)

Potom hischcze jene: Nasch sbóznik swojich wuczomnikow sakituje, hdyž hu kofy psches žnjowe polo khodžo wotšchczipali, dokelz bechu hlódni. To bešche po židowskim sakonju hewal dowolene, ale farisejšy a pišmatwuczeni mējachu to ja wotšwjeczenje kabata. (Matth. 12.) Sak hmemy tež my njedzelu czinicž, schtož je nusne, so bychmy swoju žiwnoscz a potrebu mēli.

To je ta wuczba, kotraž s Božeho słowa k nam rēczi. Hacž ho człowjekam lubi abo niž, je druga wěz. Człowjeka bebičnoscz huski pucz rad wěsczišchi čini. Ale schtož Boha pošlucha, tola pschi tym huski pucz khodži. Wopomni tež pschi kasni wo kabacze: „Schto pomha człowjeki, hdy by wón runje žyly šwēt dobyl a na swojej duschi pak škodowal?

Skóncznye chzu lubemu czitarjej, kiz je wěscze „njedzelski pscheczal“, nētotre słowa sa njedzelu podacz:

1. Nježadaj wot žaneho rjemjeklunika njedzelske dzelo, dokelz ty tež druhich k hrěchaj samjedžesč.
2. Wobstaraj to, schtož njedzelu trjebajch, šobotu.
3. Wotstorkuj njedzelu wschitko, schtož ma khwile hacž do póndžele.
4. Wjmi s njedzelu šwjeczenjom radšcho kruczišcho hacž psche lóhko: ty tola hischcze šhrěšchijch.
5. Wopomni, so twój hubjeny pschiklad na druhich škutkuje a jich do hrěcha sawjedže.
6. Njebój ho tež druhich na jich pschibšuschnoscz pschecziwo Bohu dopomnicž a pomhaj se słowom a se škutkom, so by njedzela pschezo wjazy kšesčizjanam žohnowanu džen byla. To daj Bóh!

Kruschki a truzki.

Czinisch-li ludžom hmech a wjezele,
Ty žnějesch wschudže česčz a witanje;
Chzesch pak wuczicz a polěpschicz,
To budža khribjet rad či wobrocžicz.

* * *
„Luboscz, njebudž falschna“, praji
Bože słowo; — čžeho dla?
Dokelz jich tak wjele haji
Žudašchowske smyšlenja,
Mošča na jasyku mēd,
Ale we wutrobje jēd!

* * *
Hrěch pscheklepanej' mudrosčze
Šwēt bebi radšcho woda
A mēni, tón ho wuplócze
A mala je ta šchoda.
Hdyž rēka pak: wón wošol je,
Wón lēpje njewē, njemóže,
Som' na wutrobu šwala
Wschē hrěchi, kiz jich pala.

Něšcho k rospominanju.

Pod pschitrczom najwyschšeho.

W maľch kupjelah, w kotrychž bech šandžene lēczo, ho scžehowaze poda: Anjeni N. bešche šahe k mērej šchla, prjedy pak bešche ho, kaž kóždy wječor, pschitrczu najwyschšeho poruczila. Štrjedža w nožy ho jej džišesche, so je woheń wudyrik, jašnje klyšesche plomjo ho palicz. Wona horje šlecza, s wobemaj nohomaj s loža štoczi, s tšchepotazej ruku šwēcžku šašwēczi. Duz — w tym kamym wotomitnjenju, hdyž šwēcžku šašwēczi, kruč wjercha wyšche loža dele padže. — Tak bešche ju Bóh na dživne waschnje wobarnowal. (Pš. 91, 4. 5.)

* * *
Na tym šwēcze dyrbišch pak bórny wumrjecž, pak scžetpliwje žiwj byčž.

Gudanczka.

Wěsch mi, kotre wofeńczi
Wšchednje, hdyž ho šwjecžori,
Eso kame wot ho sawrēja
Na wuspróznjene wotnjeschta?
[wšchednaja awo 'joawošk] [wawšdžšk]

Kofak ma šwjercha hlóiczku a špodny nóžku; schto pak ma štrjedža?
[g—l—aj] „l“ žuwššk]

Schto njeje niž czelo, niž duch, a nima žaneje brónje, njeje widžecz a šlyšchecz, a tola pschemože hobrskeho muža, a byl-li tón šlynišchi, dnyli sto muži?
[čludw] 'wčž]

Dalische dobrowólne dary ja wohe armeniske šhroty:

N. s M.	3 hr.
N. s B.	1 =

Šromadže: 4 hr.

W mjenje wobohich šhrotow praji wutrobnu džak
Šólcz, redaktor.